

YU ISSN 0027-8084

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК

НАШ ЈЕЗИК

XXIV/3

**БЕОГРАД
1980.**

НАШ ЈЕЗИК

Књига XXIV (нова серија)

Св. 3

САДРЖАЈ

Јован Суботић као граматичар (ИРЕНА ГРИЦКАТ)	95—106
О граматичкој информацији и семантичкој идентификацији у великом описном речнику (ДАРИНКА ГОРТАН-ПРЕМК)	107—114
О дефиницијама у Речнику САНУ (МИЛОРАД ДЕШИЋ)	115—128
Нека размишљања о класификацији и о промени глагола у савременом српскохрватском језику (ТАТЈАНА П. ПОПОВА)	129—138
Још о класификацији српскохрватских глагола (МИТАР ПЕШИКАН)	139—146

Језичка култура

Нека размишљања о стандардизацији нашега језика (АСИМ ПЕЦО)	147—152
Бринемо ли се довољно о језику (ДРАГО ЂУПИЋ)	152—161
О значењу придева <i>йисмен</i> (АСИМ ПЕЦО)	161—163
Дистинктивна вредност придевских облика <i>йисан</i> , <i>йисани</i> и <i>йисмен</i> , <i>йисмени</i> (ЕГОН ФЕКЕТЕ)	163—169
Једна непотпуна синтагматска детерминација (ДРАГО ЂУПИЋ)	169—172
Језик песника (ЈОРДАН МОЛОВИЋ)	172—173
О неким питањима из области норме књижевног језика (уз прилог Ј. Моловића) (СЛОБОДАНКА БОШКОВ)	173—177

ски лоши, може нам посвједочити и језик добрих писаца, у којему их нећемо наћи. А сигурни смо да их код њих неће бити ни убудуће. Анализу оваквих синтагми такође нећемо наћи у граматицама српскохрватског језика (или их макар ми нијесмо нашли), једноставно зато што су оне новијег поријекла, наметнуо их је данашњи лош новинарски и конференцијски жаргон. А већ смо напоменули да су агресивне, све их чешће читамо или слушамо. Оне су типичан примјер кварења језика, ремећења његове граматичке и логичке структуре, штавише — одраз су неукуса и лошег језичког осјећања.

Драго Ђујић

ЈЕЗИК ПЕСНИКА

Ево само неколико примера из којих се види да неки наши књижевници, који пишу и за децу, не познају добро наш књижевни, стандардни језик.

У песми Драгутина Маловића „Браћа“, објављеној у Политици за децу (бр. 1649/74) беху реченице: „Пет прстића ДЕЉУ“ и „ЗАСПУ у меком кревету“.

Презент глагола *дељати* правилно гласи: *дељам, дељаш, деља, дељамо, дељаште, дељају* (не „дељу“, како вели Д. Маловић), а глагола *засјати*: *засјим, засјиш, засји, засјимо, засјините, засјте* (не „заспу“, што је облик сасвим другог глагола — *засути*, с којим не треба бркати глагол *засјати*).

„Дељем“, место правилног ДЕЉАМ употребио је, трипут, и Драган Лукић у песми „Столар“, у листу Тик-так бр. 10/79, 12.

У једној, иначе лепој, песми Ивана Цековића („Благо врту, сунцу, шуми. . .“), објављеној такође у Политици за децу (бр. 1674/75), нађох и ово:

„Благо врту КОГА (м. који) очи грију“, „ваздуху КОГА (м. који) сви удишу“, „благо дому КОГ (м. који) снови гнијезде“, „благо ЦВЈЕТУ (м. цвијету) КОГА (м. који) пчеле љубе“.

Затим: „благо . . . СВИМ (м. свима) што раде“.

(Ако је нека реч скраћивана, што треба избегавати, онда се на месту испуштеног гласа, односно слова бележи апостроф, али је много боље наћи које друго решење, за шта у језику има увек могућности.)

Ту је и поредбени генитив без предлога: „Благо ватри шт. цјецу окупља и слободи што је КРВИ (м. од крви) скупља“, што је дијалектизам, који се не може употребити у савременом књижевном језику.

И Стеван Раичковић, у песми „Пантелија“ (Политика за децу бр. 1792/78) каже: „Нема тог дебла КОГА (м. које) није обалио“ (било би

боље: оборио), потом вели: „Разлог КОГА (м. који) сам заобилазио“ (Политика, 17. 6. 1978, 15), а у песми „Немања“ (Политика за децу бр. 1797/78) пише: „На белом коњу ЈАШИ“ (м. јаше).

Овај погрешни облик („јаши“) употребљава и Александар Вучо: „А кад једном циљ промаши, њега може свако дете ко магаре да УЗЈАШИ“, место: *узјаше* (Сан и јава храброг Коче, Упрегнути кит, лектира за основну школу, Младо поколење, Бгд. 1972, страна 75).

Њима се придружује и Рада Стефановић, у песми „Пролеће“ (Политика за децу бр. 1696/76): „Зец брконоња ЈАШИ (м. јаше) коња“.

Још у основној школи ђаци уче, и науче, да глагол *јакхати* у презенту правилно гласи: *јашем, јашеш, јаше, јашемо, јашете, јашу* (а у књижевном језику нема глагола „јашити“ и не треба га, због нечијег незнања, натурати никоме, а најмање младима).

Наши песници, који се преко Политике за децу, и других листова, обраћају милионима читалаца, морали би заиста боље говорити.

Ј. Моловић

О НЕКИМ ПИТАЊИМА ИЗ ОБЛАСТИ НОРМЕ КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА

(уз прилог Ј. Моловића)

У свом допису Ј. Моловић поставио је неколико занимљивих питања из домсна норме и нормирања српскохрватског језика, сугеришући одговоре који се темеље на несумњиво меродавним прописима Правописа и Вуковог Рјечника. Међутим, мало шири увид у обимну грађу Речника САНУ и Речника МС — МХ допушта у неким случајевима и друкчија тумачења. Она су тим пре оправдана када се тичу области песничког језика, који сам по себи захтева мање строг и еластичнији приступ.

1. Када је у питању глагол *дељати* Ј. Моловић се залаже за облике презента који гласе: *дељам, дељаш, деља, дељамо, дељаше, дељају*. Ти облици су свакако правилни и оправдани, али судећи по потврдама из других речника мање заступљени од облика: *дељем, дељеш, деље, дељемо, дељете, дељу*. Из тих разлога Рјечник ЈАЗУ, Речник САНУ, Речник МС — МХ и Информатор о савременом књижевном језику А. Пеце и М. Јашикана наводе оба облика равноправно а, с изузетком Рјечника ЈАЗУ и Речника МС — МХ, облик *дељем, дељеш* итд. чак на првом месту, што је у складу и са данашњим језичким осећањем. Томе у прилог иду и примери из песама Д. Маловића и Д. Лукића, које цитира Ј. Моловић. У немогућности да се наведу сви примери који су нађени у грађи Р. САНУ и Р. МС — МХ биће наведено само неколико — довољно као